

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет природничих наук

Кафедра лісового і аграрного менеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лісова Гідрологія

Освітній рівень бакалавр

Освітня програма Лісове господарство

Спеціальність 205 Лісове господарство

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол від « » 2025р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Лісова гідрологія
Освітня програма	Лісове господарство
Спеціальність	205 Лісове господарство
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	вибіркова
Курс / семестр	III курс/IV семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 18 год. Практичні заняття – 12 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua

2. Опис дисципліни

Лісова гідрологія у якості вибіркової дисципліни, пропонується студентам 3-го року навчання для формування теоретичних знань, практичних навичок та дослідницької діяльності. При цьому основна увага приділяється водозборам річок і потоків, лісовий покрив яких є об'єктом екологічного збалансованого господарства, морфометричній будові водозборів їх лісистості, віку і складу лісів, критичним і оптимальним показникам захисної і лісосировинної ролі, а також змінам під антропогенним впливом. Особлива увага приділяється покращенню лісового середовища і довкілля шляхом удосконалення способів, видів і технологій рубок та відтворення лісів. Зокрема в стихійно розвинутих умовах Карпат, надмірно зволжених Поліських умовах та гостро дефіцитних умовах Південного Степу. При цьому враховуються зональні і висотні особливості рівнинних і гірських природних лісорослинних умов. Вивчення цього новітнього напрямку діяльності ґрунтується на класичних знаннях, отриманих на ОКР "бакалавр", дендрології, метеорології, кліматології, ґрунтознавстві та лісознавстві.

3. Мета та цілі курсу

Мета курсу – вивчення особливостей впливу лісу і лісогосподарських заходів на гідрологічну і ґрунтозахисну роль лісу у різних лісорослинних умовах, запобігання виникнення небезпечних шкідливих стихійних явищ,

що є важливою складовою поліфункціональної ролі лісів, посилення їх продуктивності та впливу на навколишнє середовище.

Основними цілями вивчення дисципліни є формування необхідних теоретичних, практичних та методологічних знань про:

- водорегулювальну, водоохоронну та ґрунтозахисну роль лісів у різних лісорослинних умовах;
- вплив лісгосподарської діяльності на гідрологічну у захисну роль лісу;
- особлива увага приділяється покращенню захисної ролі лісу і оптимізації лісгосподарської діяльності в екстримально метеорологічно-рельєфних умовах із ризиками виникнення стихії;
- акцентовано увагу на покращення лісівничо-захисних і меліоративних властивостей деревостанів і насаджень

4. Програмові компетентності:

Інтегральна компетентність:

ЗК6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу .

ЗК7. Здатність та розуміння предметної області і розуміння професії.

ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК12. Здатність до пошуку, обробки та аналізувати інформацію з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК1. Здатність застосовувати знання і уміння лісівничої науки і практичний досвід ведення лісового господарства.

СК5. Здатність вирішувати поставлені завдання зі створення насаджень, їх вирощування та формування на основі отриманого досвіду.

СК11. Здатність планувати і реалізовувати ефективні заходи з організації господарства.

СК12. Екологічне мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної системи.

Програмні результати навчання.

РН5. Розуміти і застосовувати особливості процесів росту і розвитку лісових насаджень для вирішення завдань професійної діяльності.

РН8. Проектувати та організовувати ведення лісового господарства відповідно до встановлених вимог.

РН10. Аналізувати результати досліджень лісівничо-таксаційних показників дерев, стану насаджень і довкілля

РН7. Впроваджувати розроблені професійні рішення у виробництво та забезпечувати ведення лісового господарства на засадах наближеного до природи лісівництва.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	18
Практичні	12
Самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
Четвертий	Н4 Лісове господарство	Третій	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість год.		
	лекції	практичні заняття	самостійна робота .
Тема 1. Водні об'єкти і водоохоронна і захисна функції лісів	2	1	5
Тема 2. Чинники водного режиму лісу.	2	1	5
Тема 3. Вплив лісу на опади і випаровування вологи	2	1	5
Тема 4. Вплив лісу на водний режим ґрунту.	2	1	5
Тема 5. Вплив лісу на стік води.	2	1	5
Тема 6. Гідрологічна роль лісу у різних лісорослинних умовах.	2	1	10
Тема 7. Вплив лісогосподарської діяльності на водоохоронну роль лісу	2	2	5
Тема 8. Вплив лісогосподарської діяльності на ґрунтозахисну роль лісу.	2	1	10
Тема 9. Шляхи посилення гідрологічних і захисних властивостей лісу.	2	2	10

ЗАГАЛЬНА:	18	12	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Поточний контроль на практичних заняттях – до 50 балів за семестр; поточний контроль на лекціях – до 40 балів за семестр; контроль самостійної роботи – до 10 балів за семестр. Сумарний підсумковий контроль – до 100 балів (сума балів за поточний контроль на практичних і лекційних заняттях та самостійної роботи). Шкала оцінювання: https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Академічна доброчесність дотримується при вивченні дисципліни. Зокрема не допускається списування під час проведення поточних та підсумкових контрольних заходів, самостійного виконання навчальних завдань (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей). Вимагається застосування посилань на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Відвідування занять є обов'язковим. Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю, а з іншої причини – у вигляді співбесіди. Пропущені практичні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні негативні оцінки, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному занятті перескладаються

викладачеві, який веде заняття, до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп. У випадку пропуску більше 50 % часу аудиторного навантаження студент не допускається до іспиту.

Неформальна освіта. Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється «ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>). Процедура перезарахування здійснюється при співпадінні назви неформальної активності з назвою освітнього компонента та кількістю кредитів. Для перезарахування кредитів неформальної освіти створюється комісія для прийняття рішення. Результати навчання, які отримані у неформальній освіті, враховуються при оцінюванні самостійної Роботи студентів з відповідних дисциплін.

8. Рекомендована література

Основна література

- 1 Гідротехнічні меліорації лісових земель : підручн. / [В. Ю. Юхновський, Б. І. Конаков, С. М. Дударець, В. М. Малюга]; за ред. В. Ю. Юхновського. – К. : Кондор-Видавництво, 2014. – 374 с.
2. Голояд Б. Я., Бойчук І. І. Екологічні основи захисту гірсько-лісових басейнових екосистем від шкідливих екзогенних процесів в Українських Карпатах. Вирішення важливих еколого-географічних і лісівничих проблем. — Івано-Франківськ, 2001. — 290 с.
3. Горшенін М.М., Пешко В.С. Ерозія гірських лісових ґрунтів та боротьба з нею.-Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1972.- 148с.
4. Кирилюк М.І. Водний баланс і якісний стан водних ресурсів Українських Карпат / М. І. Кирилюк. – Чернівці: Рута,. 2001. – 248 с.
5. Калуцький І., Олійник В. Стихійні явища в гірсько-лісових умовах Українських Карпат (вітровали, паводки, ерозія ґрунту): Моногр. – Л.: Камула, 2007. – 240 с.
6. Олійник В.С. Гідрологічна роль лісів Українських Карпат / В.С. Олійник. – ІФ: НАІР, 2013. – 232 с.
7. Перехрест С.М. Шкідливі стихійні явища в Українських Карпатах та

засоби боротьби з ними / С.М. Перехрест, С.Г. Кочубей, О.М. Печковська. – К. : Вид-во "Наук. думка", 1971. – 200 с.

Допоміжна

1. Василевський Г. А. Водні багатства Карпат. – Ужгород: Карпати, 1973.- 184с.

2. Наукові основи ведення багатоцільового лісового господарства у Карпатському регіоні : зб. реком. УкрНДІгірліс. – Івано-Франківськ : Вид-во "Екор", 2001. – 246 с.

3. Ткач В.П. Заплавні ліси України. – Харків: Право, 1999. – 368 с.

4. Чубатий О.В. Гірські ліси -регулятори водного режиму / О.В. Чубатий. - Ужгород : Вид-во "Карпати", 1984. -104 с..

Інформаційні ресурси

Державне агентство лісових ресурсів України. – [Електронний ресурс].

Доступний з <http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/index>

2. ДСТУ 3404-96 Лісівництво. Терміни та визначення.

<https://www.twirpx.com/file/593498/>

Викладач Олійник В.С.,
професор